

Macrofaunanieuwsmail 13, 20 juni 2001

Weer genoeg kopij om een mail mee te vullen, ik weet dat er nog meer onderweg is maar dat stop ik wel in de zomermail. Veel leesplezier! Marianne

Van het duo Henk en Henk het volgende

Stenochironomus.

Waarschijnlijk wordt er nooit gekeken in de zich onder water bevindende delen van de stengels van Pitrus. Door de stengels open te rijten kunnen larven van *Stenochironomus* gevonden worden. Tot nu toe zijn de larven op deze manier verzameld in Brabant en Drenthe. Misschien een tip om tijdens het bemonsteren rekening mee te houden. Graag een berichtje indien op deze wijze ook larven gevonden zijn. Schriftelijk aan Henk Moller Pillot of een email naar Henk Vallenduuk: vallenduuk.hydrobio@tip.nl

Leuke vondsten:

RIZA:

- Rivierrombout (*Gomphus flavipes*) in de Waal bij Gameren, gevonden door Marianne Greijdanus, determinatie op het lab gechecked door Myra Swarte en nu ter controle bij Alexander Klink. Er is ook een bodemmonster voor chemie genomen waar korrelgrootte in bepaald gaat worden, de larve bevondt zich op een bodem van zeer fijn zand maar werd naar boven gehaald na de passage van 3 vrij grote schepen die veel stroming veroorzaakten het is dus niet zeker dat het beest inderdaad van exact die plek kwam of door de zuiging van de schepen daar terecht is gekomen. Volgens de zeldzaamheidslijst van Alterra is deze soort zeer zeldzaam.
- *Dero nivea* in de Maas bij Eijsden najaar 2000 op kunstmatig substraat bestaande uit zakken met grof grind, gedetermineerd door Mirjam Gouw met Tarmo Timm en Brinkhurst en wat exemplaren uit de referentiecollectie van Wit Rusland monsters. Volgens de zeldzaamheidslijst van Alterra is deze soort zeldzaam.
- Marianne Greijdanus heeft de soortenlijst van de IRC (Internat. Rijn Cie) monitoring 1995 naast 2000 gelegd: opvallend: Geen *Asellus aquaticus* meer aangetroffen, meer details in de volgende nieuwsmail.
- Kokerjuffer *Tinodes waeneri*, die als zeldzaam wordt gekenmerkt voor de rivieren, wordt weer in behoorlijke dichtheden aangetroffen bij de monding van de IJssel
- De mug *Neozavrelia* wordt weer regelmatig gevonden maar we hebben erg weinig literatuur hierover. Wie heeft (een kopietje van) literatuur over de *Neozavrelia* ?? graag naar Myra Swarte RIZA IMLB postbus 17 8200 AA Lelystad of reactie naar macrofauna@hotmail.com

Uit de notulen van de WSMMA(werkgroep standaardisatie macrofauna methoden en analyse)

- Barend van Maanen heeft Recent *Micronecta griseola* (in de Roer, maar net in Duitsland) gevonden.
- Jeffrey Samuels kan een primeur medelen: bij een veldbezoek mei 2001 blijkt dat we in West-Brabant nu hoogstwaarschijnlijk ook een populatie BOSBEEKJUFFERS hebben!! Er komt nog een lijstje naar de hotmail met alle nieuwe

vondsten voor West Brabant.

De libellennieuwsbrief die verzorgd werd door Robbert Ketelaars is overgenomen door Remco Hofland. Voor 2001 heb ik al 5 libellenmailtjes gehad, erg leuk en leerzaam! Wil je de mail ook ontvangen of heb je libellennieuws of vragen dan kun je Remco mailen [remcohofland@hetnet.nl]

Van de Alterra site geplukt (<http://www.alterra.wageningen-ur.nl/>)

Zeldzaamheid macrofauna Nederland

Om de zeldzaamheid van alle zoetwatermacrofauna in Nederland in beeld te brengen is binnen de 'Werkgroep Ecologisch Waterbeheer' de 'Werkgroep Zeldzaamheid Macrofauna' opgericht. Deze werkgroep heeft zich beziggehouden met het bepalen van de mate van zeldzaamheid van de Nederlandse macrofaunasoorten. De zeldzaamheidslijst is gebaseerd op macrofauna-gegevens van de regionale waterbeheerders en enkele provincies. De frequentie van voorkomen van een soort heeft de zeldzaamheidsklasse bepaald. De grenzen van de zeldzaamheidsklassen zijn weergegeven in een [tabel](#). Na het berekenen van de zeldzaamheidsklasse met behulp van de frequentie van voorkomen is de hele lijst doorgelopen door specialisten en zijn de zeldzaamheidsklassen waar nodig aangepast. Dit proces is weergegeven in het rapport '**Zeldzaamheid macrofauna Nederland**' (Nijboer et al. 2001 in prep.). Het bestand 'zeldzaamheidslijst macrofauna Nederland' bevat een excel tabel met daarin de taxonnamen en de zeldzaamheidsklassen Deze tabel kunt u hier [downloaden](#). Het bestand zal, indien nodig, eens per jaar bijgewerkt worden.
Contactpersoon: [Rebi Nijboer](#), tel.: 0317 - 47 87 28

In de rubriek **STEL JE VOOR** ditmaal 2 stukjes:

Naam: Edwin Peeters

Instelling: Wageningen Universiteit, Leerstoelgroep Aquatische Ecologie en Waterkwaliteitsbeheer

Ik ben docent en onderzoeker aan de universiteit van Wageningen en heb in het verleden diverse onderzoeken uitgevoerd in opdracht van derden (RIZA, STOWA, RIVM). In al die onderzoeken speelden macro-evertebraten (een soms minder) belangrijke rol. In diverse watersystemen heb ik zelf natte handen en voeten gekregen, maar ik heb ook vele verschillende datasets met gegevens over macroevertebraten achter de computer geanalyseerd. Mijn huidige werk richt zich vooral op de effecten van multiple stressors op evertebraten. Enerzijds is dat gericht op het kwantificeren van de effecten van verschillende factoren op de levensgemeenschappen buiten in het veld, anderzijds op het ontrafelen van mechanismen via laboratorium experimenten en modellen werk. Een aantal thema's waaraan gewerkt wordt zijn:

- * effecten van vissegeur op het gedrag van vlokreeften
- * respiratie van dreissena polymorpha
- * effecten van stroming en substraat op evertebraten in lab-opstellingen
- * effecten van toxicanten in relatie met andere factoren op evertebraten
- * de invloed van licht op de kwaliteit van voedsel voor macroevertebraten
- * ontwikkelen van energie budgetten voor macroevertebraten met name *Asellus aquaticus*
- * diverse veldonderzoekjes gericht op de populatiedynamiek van evertebraten
- * onderzoek in opdracht van het RIZA naar de draagkracht van rivier/uiteerwaard systemen
- * biologische en ecologische waterbeoordeling

Naam: Wilco Verberk
Stichting Bargerveen
Afdeling Dieroecologie
p/a Milieukunde
Katholieke Universiteit Nijmegen
Postbus 9010
6500 GL Nijmegen
Tel: 024-3653275

Stichting Bargerveen verricht onderzoek naar effecten van aantastende (VER-) factoren en effecten van herstelbeheer. De stichting is begonnen in het Bargerveen (zoals de naam doet vermoeden) met onderzoek naar de Grauwe Klauwier. Hieruit bleek dat de landelijke achteruitgang sterk samenhangt met voedselgebrek (insecten aanbod en diversiteit) en van daaruit zijn onderzoeklijnen opgezet naar insectendiversiteit gerelateerd aan eigenschappen, processen, aantastingen en herstelmaatregelen van het landschap.

Het doel van de stichting is om fundamentele kennis te ontwikkelen om zo het beheer (de juiste) adviezen te kunnen geven om naast floristische diversiteit ook faunistische diversiteit te behouden en/of te maximaliseren.

Ikzelf ben werkzaam aan watermacrofauna in complexe landschappen. De vraagstelling van mijn onderzoek is wat de effecten zijn van herstelbeheer en aantastende factoren op de watermacrofaunadiversiteit in een complex landschap. Hierbij is het Korenburgerveen als case-study genomen, waar naast een hoogveenkern o.a. vochtige heide, laagveen, broekbossen en een beekstelsysteem (de Schaarsbeek) aanwezig zijn. Daarnaast zijn er in het Korenburgerveen herstelmaatregelen t.b.v. hoogveen herstel in uitvoering.

Het onderzoek richt zich op de betekenis van het naast elkaar voorkomen van deze verschillende systeemcomponenten voor de fauna diversiteit.

Hierbij doet zich het probleem van schaal voor; elke soort kan weer op een andere (spatiale én temporele) schaal gebruik maken van het systeem. Daarnaast is kennis van de autoecologie van belang om te kunnen achterhalen wat sturende factoren zijn in een systeem en voor het voorkomen van soorten zodat kan worden achterhaald welke soorten juist afhankelijk zijn van een combinatie van verschillende systeemcomponenten. Het is de bedoeling om met deze studie een meetprotocol op te stellen hoe watermacrofauna moet worden gemonitord bij herstelplannen in complexe landschappen.

Ik heb een aantal bestaande theorieën over biodiversiteit en landschapstructuur bestudeerd, maar ik ben er nog niet uit wat nu de beste aanpak is om een dergelijke onderzoeksvraag te beantwoorden. Mensen die geïnteresseerd zijn in dit type onderzoek en meer willen weten, kan ik meer informatie sturen. Stuur dan even een mailtje (ook tips en suggesties zijn zeer welkom!) naar: wilcov@sci.kun.nl
Een collega van Wilco genaamd Gert-Jan schrijft:

Ik doe onderzoek naar hoogveenherstel en hoogveenfauna, waarbij ik me richt op de watermacrofauna. Ik doe vergelijkend onderzoek tussen verschillende wateren in Nederlandse hoogveenrestanten waar herstelmaatregelen zijn/worden genomen en wateren in intacte hoogveensystemen in Ierland en Estland en probeer de omgevingsvariabelen op te sporen, die sturend zijn in de soortensamenstelling en daarmee in de effecten van aantastingen en herstelmaatregelen. Dit onderzoek is onderdeel van het onderzoeksproject "Onderzoek ten behoeve van herstel en beheer van Nederlandse hoogvenen" in

het kader van het Overlevingsplan Bos en Natuur van het Ministerie van LNV. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door een consortium van Afdeling Aquatische Oecologie en Milieubiologie (KUN), Leerstoelgroep Natuurbeheer en Plantenoecologie (WUR), Vakgroep Waterhuishouding (WUR), Afd. Milieukunde (KUN) en Stichting Bargerveen.

Vriendelijke groet,
Gert-Jan van Duinen (duinen@sci.kun.nl)

Einde macrofaunanieuwsmail 13